

الحمد لله رب العالمين
٢

جرایم اقتصادی در فضای سایبر

مؤلف: حمید محبی

(عضو هیأت علمی دانشگاه علوم انتظامی مستوفی)

سرشناسه

محبی، حمید، ۱۳۴۰ -

عنوان و نام پدیدآور

جرایم اقتصادی در فضای سایبر/نویسنده حمید محبی.

مشخصات نشر

تهران: دانشگاه علوم انتظامی ناجا، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری

۳۸۷ ص.

شابک

۹۷۸-۶۰۰-۵۷۰۵-۹۰-۴

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

موضوع

جرایم کامپیوتری -- جنبه‌های اقتصادی

موضوع

جرایم کامپیوتری

موضوع

جرایم اقتصادی

شناسه افزود

دانشگاه علوم انتظامی ناجا

رده بندی کنگره

۱۳۹۰ ۴۳م/۶۷۷۳۲۱۷

رده بندی دیویی

۱۶۸/۳۶۴

شماره کتابشناسی ملی

۲۴/۲۱۵

جرایم اقتصادی در فضای سایبر

مؤلف: حمید محبی

ناشر: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی امین

چاپ اول : ۱۳۹۴

شمارگان: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۱۴۰۰۰۰ ریال

چاپ و صحافی: مؤسسه نجوای قلم

نشانی: تهران- ابتدای بزرگراه شهید خرازی- خیابان شهید جدی اردبیلی- دانشگاه علوم انتظامی امین

تلفن: ۴۸۹۳۱۲۹۳

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۶	پیشگفتار
۸	مقدمه
۱۱	فصل اول- کلیات
۱۳	مفاهیم و اصطلاحات
۱۸	تاریخچه جرایم رایانه‌ای
۲۶	تفاوت جرایم اقتصادی و جرایم علیه اوال
۲۹	فصل دوم - گستره جرایم رایانه‌ای
۳۱	جرایم رایانه‌ای
۴۵	اینترنت و فضای مجازی
۵۰	خدمات اینترنت و ویژگی‌های آن
۵۳	تسهیل جهانی جرایم اینترنتی
۵۵	فصل سوم- قانون مبارزه با جرایم اینترنتی
۵۶	قانون جرایم رایانه‌ای
۷۵	عناصر تشکیل دهنده جرایم اینترنتی
۷۷	استناد پذیری ادله دیجیتال در حقوق کیفری
۸۱	پذیرش قانونی ادله الکترونیک
۸۹	فصل چهارم- دیدگاه تطبیقی در سایر کشورهای جهان
۹۱	واکش تقنینی کشورها و سازمان‌ها در مورد جرایم رایانه‌ای
۱۰۴	تعریف جرم رایانه‌ای از دیدگاه حقوق دانان و حقوق چند کشور

۱۰۸	تهیه راهبرد ملی امنیت سایبر
۱۱۱	فصل پنجم - جرایم سایبر
۱۱۷	تعریف محیط سایبر
۱۲۰	جرایم سستی و جدید در فضای سایبر
۱۴۱	فصل ششم - جرایم سازمان یافته فراملی
۱۴۲	مفهوم جرایم سازمان یافته فراملی
۱۵۰	جرایم سازمان یافته فراملی در کنوانسیون بالرمو
۱۵۶	دیدگاه سازمان ملل متحد
۱۶۰	ویژگی های جرم سازمان یافته
۱۶۴	آثار جرایم سازمان یافته فراملی
۱۷۵	فصل هفتم - جعل داده ها در رایانه
۱۷۸	جعل داده های رایانه ای
۱۸۴	امضای دیجیتال
۱۹۵	فصل هشتم - مجرمان فضای مجازی
۱۹۷	کسب درآمد در فضای مجازی
۲۰۳	مرتکبان جرایم سایبری
۲۱۵	فصل نهم - اهمیت ادله دیجیتال در پی جویی جرایم
۲۱۶	آشنایی با ادله رایانه ای
۲۱۹	ضرورت آشنایی با ادله رایانه ای
۲۲۳	ادله و استاد رایانه ای
۲۲۹	کشف ادله رایانه ای
۲۲۹	نکات حائز اهمیت در بررسی ادله دیجیتال
۲۴۱	ملاحظات تدوین طرح کشف داده های الکترونیک
۲۴۷	فصل دهم - جرایم اقتصادی در حوزه تجارت الکترونیک
۲۵۵	ماهیت پول الکترونیکی
۲۵۷	سوء استفاده از پول الکترونیک در پول شویی
۲۶۴	کارت اعتباری چیست

۲۸۱	فصل یازدهم- کلاهبرداری اینترنتی و وجوه اشتراک و افتراق آن با
	کلاهبرداری سنتی
۲۸۳	کلاهبرداری سنتی
۲۸۸	پیشینه و مفهوم جرم کلاهبرداری رایانه‌ای
۳۰۰	شروع به کلاهبرداری رایانه‌ای
۳۰۲	جعل، مقدمه کلاهبرداری رایانه‌ای
۳۰۴	لزوم توجه به کلاهبرداران اینترنتی در ایران
۳۰۷	فصل دوازدهم- تهدیدات و چالش‌های تأمین امنیت رایانه
۳۱۰	امنیت شبکه رایانه‌ای
۳۲۰	امنیت اطلاعات در کار الکتریکی
۳۲۹	عوامل تهدید کننده اطلاعات
۳۳۴	حملات به داده‌ها
۳۳۷	فصل سیزدهم- روش‌ها و راهکارهای پیشگیری
۳۴۴	مفهوم پیشگیری از جرم
۳۵۰	تهدیدات رایانه و راهکارهای امنیتی
۳۶۱	راهکارهای تأمین امنیت شبکه
۳۶۶	حفاظت از سامانه‌های دولتی
۳۷۱	مشکلات کشف جرایم اقتصادی رایانه‌ای
۳۷۳	ضمائم
۳۸۷	منابع

پیشگفتار

با تغییر و رشد جرائم، شکل جرایم نیز تغییر می کند و در این فرآیند، فناوری های جدید، فرصت های جدیدی را برای بزهکاران پدید می آورد. فناوری های اطلاعاتی و ارتباطاتی، جرایم اطلاعاتی و ارتباطاتی را به دنبال دارد. منظور از جرایم جدید، هم اشکال جدید جرایم قدیمی و هم جرایم بی سابقه ای است که فقط در محیط رایانه ای امکان بروز دارد. جرایم اقتصادی نه تنها با صورت سنتی بلکه در فضای سایبر نیز به وقوع می پیوندد و آسیب های فردی و اجتماعی حاصل از آن هر روز بیشتر نمود پیدا می کند. برخی جرایم اینترنتی به ظاهر ممکن است نوعاً جرم به شمار نیایند و ملموس هم نباشند ولی به صورت مجازی در محیط وب صورت می گیرند و در بسیاری موارد، آسیب و خسارت مادی آنها تا مدت ها قابل جبران نیست. به نظر می رسد که دیدگاه گسترده ای درباره این واقعیت وجود دارد که جهان در آغاز سده بیست و یکم با شتاب بیشتری نسبت به گذشته در حال دگرگونی است. دنیای جدید، موقعیتی را به وجود آورده است که افراد فارغ از هر گونه نظارت و کنترل در خلوت خود در مقابل رایانه قرار بگیرند و به راحتی وارد فضای افسار گسیخته ای شوند که حضور دستگاه های نظارتی و پلیس در آن ملموس نیست. به همین منوال افراد با آزادی کامل قدم در جای جای فضای سایبر می گذارند و چه بسا مرتکب جرایمی شوند که در دنیای واقعی هرگز نتوانند یا نخواهند که این افعال را انجام دهند. هدف از بررسی انواع

جرایمی که در محیط مجازی به وجود می آیند، آشنایی با آنها، آگاه ساختن دیگران از آن و یافتن راه های مبارزه با مرتکبان جرایم رایانه ای است. برخی از جرایم اقتصادی مانند پول شویی، قاچاق، جعل و کلاهبرداری که مطابق قانون مجازات های اسلامی رسیدگی می شود در جرایم رایانه ای نیز موضوعیت داشته و از پیشروترین جرایمی است که به سرعت در حال گسترش است و آثار تخریبی اقتصادی آن در سراسر دنیا فراگیر شده است.

حمید محبی

عضو هیأت علمی دانشگاه علوم انتظامی امین

مقدمه

بی شک کاربردهای اینترنت که یک شبکه عظیم اطلاع رسانی و یک بانک وسیع اطلاعاتی است هر روز نسبت به گذشته بیشتر می شود و با این رشد فزاینده توسعه دانش فناوری اطلاعات رایانه ای در آینده نزدیک دسترسی و امکان استفاده از خدمات رایانه ای برای تک تک افراد ممکن خواهد شد. طبق آخرین آمار بیش از شصت میلیون رایانه از تمام نقاط جهان در این شبکه گسترده به یکدیگر متصل شده اند که اطلاعات بی شماری را در تمامی زمینه ها از هر سنخ و نوعی به اشتراک گذاشته اند. گفته می شود نزدیک به یک میلیارد صفحه اطلاعات با موضوعات گوناگون از سوی افراد حقیقی و حقوقی روی این شبکه قرار داده شده است. این اطلاعات با سرعت تمام در بزرگراه های اطلاعاتی بین کاربران رد و بدل می شود و به جز در کشورمان که محدودیت هایی به صورت فیلترینگ برخی سایت ها صورت می گیرد، تقریباً هیچ گونه محدودیت و کنترلی بر وارد کردن یا دریافت کردن داده ها اعمال نمی شود.

گسترش روزافزون فناوری اطلاعات و بستر سازی برای اتصال به شبکه های اطلاع رسانی شعار دولت هاست. این در حالی است که گستردگی و تنوع جرایم

اینترنتی که آسیب و خطر جدی نیز برای امنیت اقتصادی محسوب می شود، موجب بروز نگرانی در بین دولت های مختلف شده است. معاملات و داد و ستدهای خارج از سامانه های نظارتی و کنترلی، ایجاد پایگاه هایی با مضامین پورنوگرافی و سایت های سوءاستفاده از کودکان به منظور فریب افکار عمومی و کسب درآمد، پول شویی الکترونیکی، سوءاستفاده و کلاهبرداری از کارت های اعتباری و تبلیغات فریبنده جاری اینترنتی به قصد کسب درآمد، نفوذ به سامانه های رایانه ای از طریق شبکه، سم بوتاز، انواع قاچاق و... در کشورهای پیشرفته صنعتی به خصوص در خاستگاه این شبکه جهانی یعنی آمریکا ضمن تحمیل خسارات و زیان های مادی برای افراد، در ایجاد آسیب های اقتصادی دولت ها نیز مشکل ساز بوده، ضریب امنیتی داد و ستد و تجارت الکترونیکی را هدف قرار داده است و کارشناسان، دستگاه های پلیسی و قضات را به شدت نگران کرده است، به گونه ای که بسیاری از کشورها از جمله ایران را مجبور به تصویب قوانینی مبنی بر مجازات جرایم مطرح در این حوزه کرده است.

با وجود جنبه های مثبت شبکه های جهان، سوءاستفاده از شبکه های رایانه ای توسط افراد بزهکار، امنیت اقتصادی و فراتر از آن، امنیت ملی را در کشورهای مختلف با خطر روبه رو ساخته است. یکی از نگرانی های مؤخره و فزاینده معاصر این است که جریان های جهانی پول، اطلاعات و افراد، شرایط و دست های مناسبی را برای گسترش شکل جدیدی از بزهکاری، یعنی جرم سازمان یافته، فراهم می سازند.

از این روی، به کارگیری تدابیر لازم از سوی دستگاه های مسئول و پرداختن به این مقوله یک ضرورت محسوب می شود. در شرایط کنونی منابع تخصصی برای آشنایی دانشجویان پلیس و عموم کسانی که به صورت حرفه ای با رایانه سرو کار داشته و نیازمند کسب دانش فنی برای شناخت جرایم مرتبط با حوزه فناوری

رایانه‌ای هستند محدود و اندک است. لذا در جلد اول کتاب، سعی بر معرفی و شناساندن جرایم اقتصادی مطرح در فضای سایبر شده است. به یاری خدا در جلد دوم کتاب، با همین مضمون مطالب تخصصی و چگونگی مبارزه با این جرایم به تفصیل مورد بحث قرار خواهد گرفت.

www.ketab.ir